

Είναι Καταδικασμένη η Ευρωζώνη; Το Σχέδιο Διάσωσης δεν Μπορεί να Αντιμετωπίσει το Κεντρικό Πρόβλημα

Δημήτρης Β. Παπαδημητρίου, L. Randall Wray και Yeva Nersisyan

12 Νοεμβρίου 2010

Το πακέτο διάσωσης του ενός τρισεκατομμυρίων δολαρίων που προώθησαν οι ευρωπαίοι ηγέτες τον Μαι του 2010 και που στοχεύει στην αντιμετώπιση της αυξανόμενης κρίση χρέους της ηπείρου θα μπορούσε κάλλιστα να φέρει το κωδικό όνομα Πανάκεια. Ανέβηκαν οι μετοχές σε όλη την επικράτεια και έπεσαν ακόμη και τα επιτόκια για τα ελληνικά ομόλογα. Η ανάπαυλα όμως ήταν προσωρινή καθώς οι αγορές αντιλήφθηκαν ότι η διάσωση δεν θα βελτιώσει τα δημοσιονομικά των κρατών της ευρωζώνης.

Όλο το σχέδιο διάσωσης στηρίζεται στην υπόθεση ότι, με λίγο περισσότερο χρόνο, τα «προβληματικά παιδιά» της ευρωζώνης θα μπορέσουν να βάλουν σε τάξη τα δημοσιονομικά τους. Αλλά η Ελλάδα και μερικές άλλες ευρωπαϊκές χώρες με υψηλά επίπεδα δημόσιου χρέους έχουν πρόβλημα ανταγωνιστικότητας απέναντι σε χώρες που είτε είναι πολύ περισσότερο παραγωγικές ή έχουν χαμηλότερα κόστη παραγωγής. Κανένα σχέδιο διάσωσης δεν μπορεί να αντιμετωπίσει το κεντρικό πρόβλημα—ότι χώρες με πολύ διαφορετικές οικονομίες μοιράζονται το ίδιο νόμισμα. Δίχως το δικό τους εθνικό νόμισμα ώστε να μπορούν να ξεπεράσουν τις δημοσιονομικές δυσκολίες που αντιμετωπίζουν μέσω μιας νομισματικής υποτίμησης, οι χώρες αυτές δεν έχουν παρά ελάχιστες βιώσιμες επιλογές—και οι ψηφοφόροι στη Γερμανία και στη Γαλλία σύντομα θα κουραστούν να πληρώνουν τον λογαριασμό.

Οι επικριτές υποστηρίζουν ότι η τρέχουσα κρίση έχει αποκαλύψει την ασωτία της ελληνικής κυβέρνησης και των πολιτών της, οι οποίοι επίμονα παλεύουν ενάντια στις προτεινόμενες περικοπές των κοινωνικών δαπανών και αρνούνται να ζήσουν με όσα βγάζουν. Ομως, η Ελλάδα έχει ένα από τα χαμηλότερα κατά κεφαλήν εισοδήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και το κοινωνικό δίκτυ ασφαλείας που διαθέτει είναι μετριοπαθές έναντι της υπόλοιπης Ευρώπης. Από τον Ιανουάριο που άρχισε να εφαρμόζει το πρόγραμμα λιτότητας, η χώρα έχει μειώσει το δημοσιονομικό της έλλειμμα κατά 40%, κυρίως μέσω περικοπών στις δαπάνες. Αλλά ο αργός ρυθμός ανάπτυξης κάνει τα έσοδα να πέφτουν κάτω από τους στόχους και οι φορολογικές αυξήσεις στα καύσιμα έχουν συμβάλει στην αύξηση του πληθωρισμού. Καθώς οι μεγαλύτερες προβληματικές οικονομίες, όπως η Ισπανία και η Ιταλία, επίσης υιοθετούν μέτρα λιτότητας, ολόκληρη η ήπειρος θα μπορούσε να δει να καταρρέουν τα κρατικά έσοδα.

Οπότε, τι πρέπει να γίνει; Η Ελλάδα δεν «αντέχει» μια χρεοκοπία—ούτε και η ΕΕ—αλλά μπορεί να αναδιαρθρώσει το χρέος της. Βασικά, η Ελλάδα χρειάζεται περισσότερους ευνοϊκούς όρους πίστωσης: χαμηλότερα επιτόκια και μια μεγαλύτερη χρονική περίοδο αποπληρωμής. Η βελτίωση των ταμειακών ροών στην εξυπηρέτηση του χρέους της χώρας, μαζί με την συνεχή επανισορρόπηση των δημοσίων οικονομικών της, θα βελτίωνε το πιστωτικό της προφίλ και θα καθιστούσε πιθανή την πρόσβαση σε πίστωση από τις ιδιωτικές αγορές—μια βρυχυπρόθεσμη, βιώσιμη εναλλακτική.

Αλλά απατείται μια πιο εκτεταμένη λύση. Καλώς ή κακώς, είναι ώρα να αρχίσουμε να σκεφτόμαστε για μια σημαντική αναδόμηση του ευρωπαϊκού πρότζεκτ κατά μήκος δύο πιθανών κατευθύνσεων.

Η πρώτη δυνατότητα, φυσικά, είναι ένα φιλικό διαζύγιο. Ομως μια συντονισμένη διάλυση της ΕΕ θα άνοιγε διάπλατα την πόρτα για υψηλότερα κόστη συναλλαγών, αλλά και για δασμούς, και θα περιόριζε την κινητικότητα του εργατικού

δυναμικού και του κεφαλαίου. Το καθαρό αποτέλεσμα θα ήταν ένα πιο ανεπαρκές, κομματιασμένο σύστημα, του είδους εκείνου που έδωσε την αρχική έμπνευση για τη δημιουργία του ευρώ. Σε ευρύτερο πλαίσιο, η αποσύνθεση των ευρώ θα πετύχαινε την ενίσχυση της υπεροχής του δολαρίου στο παγκόσμιο εμπόριο και στις παγκόσμιες υποθέσεις—αφήνοντας την Κίνα ως τον μοναδικό ενδεχόμενο ανταγωνιστή της αμερικανικής ισχύος.

Η δεύτερη δυνατότητα; Η επίτευξη μιας τελειότερης ένωσης. Η άμεση ανακούφιση θα μπορούσε να παρασχεθεί από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, η οποία θα δημιουργούσε και θα διένεμε ένα τρισεκατομμύριο ευρώ σε όλα τα κράτη της ευρωζώνης με βάση το κατά κεφαλήν εισόδημα. Κάθε χώρα θα είχε το δικαίωμα να χρησιμοποιήσει αυτήν την έκτακτη βοήθεια με όποιον τροπο θα θεωρούσε ως το πλέον κατάλληλο. Η Ελλάδα, για παράδειγμα, θα μπορούσε να επιλέξει να αγοράσει μέρος του δημόσιου χρέος της που εκκρεμεί. Άλλες χώρες θα μπορούσαν να επιλέξουν πακέτα δημοσιονομικής στήριξης της οικονομίας. Μεσομακροπρόθεσμα, μια μόνιμη δημοσιονομική ρύθμιση, μέσω της οποίας οι κεντρικές αρχές της ευρωζώνης θα μπορούσαν να διανείμουν κεφάλαια στα κράτη-μέλη, θα είναι απαραίτητη. Ιδανικά, αυτό θα πρέπει να επιτηρείται από το ισότιμο ενός εθνικού Υπουργείου Οικονομικών που θα είναι υπεύθυνο σε ένα εκλεγμένο σώμα αντιπροσώπων—σε αυτήν την περίπτωση, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Αυτή η ρύθμιση θα εκτόνωνε τις πιέσεις για την υιοθέτηση μέτρων λιτότητας και θα περιόριζε την ανάγκη δανεισμού από τις χρηματοπιστωτικές αγορές προκειμένου να χρηματοδοτηθούν τα ελλείμματα.

Ο Δημήτρης Β. Παπαδημητρίου είναι Πρόεδρος του Ινστιτούτου Οικονομικών Levy του Κολεγίου Bard, Εκτελεστικός Αντιπρόεδρος και Καθηγητής Οικονομικών στην έδρα «Jerome Levy». Ο L. Randall Wray είναι Καθηγητής Οικονομικών και Διευθυντής του Κέντρου για την Πλήρη Απασχόληση και την Σταθερότητα Τιμών στο Πανεπιστήμιο του Μιζούρι-Κάνσας και Ανώτατος Μελετητής στο Ινστιτούτο Levy. Η Yeva Nersisyan είναι υποψήφια διδάκτωρ οικονομικών στο Πανεπιστήμιο του Μιζούρι-Κάνσας.

Copyright © 2011 Levy Economics Institute